

Väljaandja:	Maaeluminister
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2023
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	07.05.2023
Avaldamismärge:	RT I, 29.12.2022, 6

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded

Vastu võetud 21.12.2022 nr 68

Määrus kehtestatakse [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) § 42 lõike 3 alusel ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 1–186), artikli 13 lõigete 1 ja 2 alusel.

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega kehtestatakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded, mida peavad täitma Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261), artikli 83 lõikes 1 nimetatud toetuste taotlejad.

(2) Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded on sätestatud §-des 2–8.

(3) Kohustuslikud majandamisnõuded on esitatud lisa 1 „Kohustuslikud majandamisnõuded”.

§ 2. Süsinikuvaru säilitamise üldised kaitsemeetmed

(1) Püsirohuma suhtarv põllumajandusmaas ei tohi riigi tasemel väheneda üle komisjoni delegeeritud määruse 2022/126, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu (ELT L 20, 31.01.2022, lk 52–94), artikli 48 lõikes 1 sätestatud piirmäära võrreldes võrdlussuhtarvuga.

(2) Põllumajandustootja säilitab püsirohuma pindala vähemalt ulatuses, mis on võrdne Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 artikli 65 lõikes 2 nimetatud pindalapõhiste otsetoetuste ja maaelu arengu toetuste ühise taotluse (edaspidi *ühine taotlus*) esitamise aastale eelnenud kalendriaastal esitatud ühise taotluse alusel kindlaks määratud püsirohuma pindalaga.

(3) Kui püsirohuma antakse üle teisele põllumajandustootjale, läheb ülevõtjale üle ka püsirohuma säilitamise kohustus.

(4) Kui püsirohuma suhtarv põllumajandusmaas on riigi tasemel vähenenud üle komisjoni delegeeritud määruse 2022/126 artikli 48 lõikes 1 sätestatud piirmäära, määrab Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) kindlaks põllumajandustootjad, kes peavad püsirohuma tagasi rajama, lähtudes komisjoni delegeeritud määruse 2022/126 artiklis 48 sätestatust. Püsirohuma tagasirajamise kohustus määratakse igale põllumajandustootjale nende püsirohuma hektarite alusel, mille kasutusotstarvet on muudetud ühise taotluse esitamise tähtpäevale eelnenud 24 kuu jooksul.

(5) Püsirohuma peab olema tagasi rajatud püsirohuma tagasirajamise kohustuse määramise aastale järgneva aasta 15. juuniks. Tagasirajatud rohuma puhul kohaldatakse komisjoni delegeeritud määruse 2022/126 artikli 48 lõikes 5 sätestatut.

(6) Püsirohuma rohukamara uuendamist ei loeta kasutusotstarbe muutmiseks ja see ei katkesta püsirohuma vanuse arvestamisel aastate järgnevust.

(7) PRIA peab arvestust püsirohumaa säilitamise kohustuse täitmise üle komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/126 artikli 48 kohaselt. Kui püsirohumaa suhtarv on riigi tasemel võrdlusarvuga võrreldes vähenenud üle nelja protsendi, avalikustab PRIA sellekohase teabe oma veebilehel.

§ 3. Mulla ja süsinikuvarude kaitse

(1) Turvasmullaga põllumajandusmaal ei ole kündmine ja freesimine lubatud. Kui põllumajandustootja on võtnud „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027” (edaspidi *strateegiakava*) alusel antava mullakaitse toetuse kohase kohustuse turvasmuldade kohta, siis võib seda rohumaad kohustuseperioodi jooksul üks kord freesida.

(2) Kuivendamata märgalad ja turvasmullaga põllumajandusmaid ei ole lubatud kuivendada. Kuivendatud märgalade ja turvasmullaga põllumajanduslikuks tegevuseks kasutataval põllumajandusmaal on drenaažisüsteeme lubatud rekonstrueerida üksnes siis, kui kasutatakse lahendusi, mis ei suurenda kasvuhoonegaaside heitkoguseid ja kui see on vajalik mineraalmullas paikneva drenaažisüsteemi toimimiseks.

(3) Põllumajandusmaal ei ole lubatud põletada kulu, heina ja põhku, välja arvatud:

- 1) Põllumajandus- ja Toiduameti ettekirjutuse alusel ohtliku taimekahjustaja tõrjumise eesmärgil;
- 2) Keskkonnaameti nõusolekul kaitstaval loodusobjektidel kaitse-eesmärgi saavutamiseks.

(4) Üle 10-protsendilise kaldega aladel tuleb erosiooni takistamiseks põllumajandusmaa harimisel kasutada järgmisi agrotehnilisi võtteid:

- 1) mulla harimine risti kallakuga;
- 2) püsirohumaa rajamine;
- 3) heintaimede kasvatamine;
- 4) minimeeritud mullaharimine;
- 5) kaitseribade rajamine küngaste nõlvadele või veekogude kallastele.

(5) Põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püskikultuuridealusest maast peab vähemalt 50 protsenti olema talvise taimkatte all. Kui põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püskikultuuridealusest maast vähemalt 50 protsendil kasvatatakse köögivilja, puuvilja, marjakultuuri, lilli, maitse- ja ravimtaimi ning istikuid, peab põllumajandusliku majapidamise põllumaast ja püskikultuuridealusest maast vähemalt 30 protsenti olema talvise taimkatte all. Talviseks taimkatteks loetakse 1. novembrist kuni 31. märtsini põllumaal ja püskikultuuridealusel maal olevad põllumajanduskultuurid, sealhulgas vahekultuur, kõrretüü ja taimejäänused.

(6) Põllumajandusliku majapidamise põllumaal ei ole lubatud kasvatada samal põllul sama põhikultuuri üle kolme aasta, välja arvatud mitmeaastased põllukultuurid, rohumaakultuurid, looduslikud rohttaimed ja kesa. Põllumajandusliku majapidamise põllumaast 50 protsendil ei ole lubatud kasvatada sama põhikultuuri kahel järjestikusel aastal, välja arvatud vahekultuuri kasvatamise korral.

(7) Põhikultuur on põllumajanduskultuur, mis külvatakse, istutatakse või pannakse maha hiljemalt 15. juunil ja mida kasvatatakse kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid. Kui maad hoitakse põhikultuuri kasvuperioodi jooksul söötis või mustkesas, katkeb põllumajanduskultuuri järgnevus. Vahekultuuriks loetakse kultuuride kasvatamist kahe üksteisele järgneva vegetatsiooniperioodi põhikultuuride vahelisel ajal.

(8) Lõikes 6 sätestatud nõuet ei kohaldata põllumajandustootja suhtes, kelle ettevõtte on mahepõllumajanduse seaduse alusel tunnustatud, või kelle põllumajandusliku majapidamise põllumaa suurus on kuni 10 hektarit.

§ 4. Veekaitse

(1) Vooluveekogu ääres asuva põllu ja vooluveekogu vahele tuleb jätta puhverriba, kus on keelatud väetise ja taimekaitsevahendi kasutamine. Puhverriba laius arvestatakse veeseaduse § 118 lõigetes 3 ja 4 sätestatud lähtejoonest. Puhverriba laius on vähemalt:

- 1) üks meeter – alla 10-ruutkilomeetrise valgalaga peakraavi või maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava kraavi puhul, välja arvatud punktis 2 sätestatud juhul;
- 2) kolm meetrit – alla 10-ruutkilomeetrise valgalaga peakraavi või maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava kraavi puhul, kui see asub vähemalt 10-protsendilise maapinna kaldega alal;
- 3) 10 meetrit – jõe, oja ja kanali puhul;
- 4) 10 meetrit – üle 10-ruutkilomeetrise valgalaga peakraavi ja maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava vooluveekogu puhul.

(2) Lõikes 1 sätestatud nõuet kohaldatakse sellise kraavi, peakraavi, jõe, oja ja kanali puhul, mille veekogutüüp on Eesti looduse infosüsteemi andmete kohaselt peakraav, kraav, jõgi, oja või kanal, ja sellise kraavi puhul, mida kasutatakse maaparandussüsteemi avatud eesvooluna.

(3) Maapinna kalde määramisel ei võeta lõike 1 punkti 2 puhul arvesse valgalaga peakraavi või maaparandussüsteemi avatud eesvooluna kasutatava kraavi nõlva kallet.

§ 5. Maa ja elementide tootmisest kõrvale jätmine

(1) Põllumajandustootja jätab lõigetes 2, 3 või 4 sätestatud ulatuses tootmisest kõrvale järgmised maa-alad ja elemendid, mis asuvad tema põllumajandusliku majapidamise põllumaal või külgnevad sellega:

- 1) mustkesa, sööti jäetud maa ja haljaskesa haljasväetise sissekänniks;
- 2) 6–12 meetri laiune rohumaariba ja §-s 4 nimetatud puhverriba;
- 3) paragrahvi 6 lõigetes 1–4 ja 6–8 nimetatud maastikuelement.

(2) Põllumajandustootja jätab tootmisest kõrvale lõike 1 punktides 1 või 2 nimetatud maa-ala ning punktis 3 nimetatud maastikuelemente kokku sellise pindala ulatuses, mis moodustab vähemalt neli protsenti tema põllumajandusliku majapidamise põllumaa ja maastikuelementide pindalast.

(3) Põllumajandustootja võib jätta tootmisest kõrvale lõike 1 punktides 1 või 2 nimetatud maa-ala või punktis 3 nimetatud maastikuelemente kokku sellise pindala ulatuses, mis moodustab vähemalt kolm protsenti tema põllumajandusliku majapidamise põllumaa ja maastikuelementide pindalast, kui ta võtab strateegiakava ökoalade sekkumise kohustuse.

(4) Põllumajandustootja võib jätta tootmisest kõrvale lõike 1 punktis 1 nimetatud maa-ala või punktis 3 nimetatud maastikuelemente kokku sellise pindala ulatuses, mis moodustab vähemalt kolm protsenti tema põllumajandusliku majapidamise põllumaa ja maastikuelementide pindalast, kui ta kasvatab vähemalt neljal protsendil oma põllumajandusliku majapidamise põllumaast lämmastikku siduvaid põllumajanduskultuure.

(5) Tootmisest kõrvale jäetud maa-alal ja elemendil ei ole lubatud põllumajanduslik tegevus ning taimekaitsevahendite kasutamine kuni taotluse esitamise aasta 25. juulini. Kui haljasväetise sissekänni aastal külvatakse haljaskesale talivilil, võib haljaskesa niita ja hekseldada enne 26. juulit.

(6) Sööti jäetud maa ja 6–12 meetri laiune rohumaariba loetakse põllumaaks seni, kuni põllumajandustootja määratleb seda lõike 1 kohaselt tootmisest kõrvale jäetud maana.

(7) Rohumaariba on olemasolev või rajatav 6–12 meetri laiune rohumaariba, mille kasvavad looduslikud rohhtaimed või erinevad rohumaakultuurid. Rohumaariba ei tohi külgneva lühiajalise rohumaaga ega sööti jäetud maaga ega moodustada põllu pindalast üle 10 protsenti. Rohumaariba ei tohi rajada lühiajalisele rohumaale ega sööti jäetud maale.

(8) Lämmastikku siduvate põllumajanduskultuuride kasvuala on põllumaa, mis vastab kõikidele järgmistele tingimustele:

1) põllumaal kasvab kas esparsett (*Onobrychis* Mill.), ristik (*Trifolium* spp.), lutsern (*Medicago sativa*, *Medicago* L.), mesikas (*Melilotus* Mill.), nõiahammas (*Lotus corniculatus*), vikk (*Vicia* spp.), hernes (*Pisum* spp.), aeduba (*Phaseolus* spp., *vigna* spp.), põlduba (*Vicia faba*) või sojauba (*Glycine max* L.) (edaspidi *lämmastikku siduv põllumajanduskultuur*);

2) lämmastikku siduv põllumajanduskultuur kasvab põllumaal puhaskultuurina või segus teiste põllumajanduskultuuridega, kui lämmastikku siduva põllumajanduskultuuri osakaal taimikus on üle 50 protsenti;

3) põllumaa ei asu veeseaduse §-s 118 sätestatud veekaitsevööndis;

4) põllumaal ei kasutata taimekaitsevahendeid;

5) põllumaad ei hekseldata kuni 25. juulini;

6) talivilja kasvatamise korral on see külvatud hiljemalt 15. oktoobril;

7) põllumaad, millel ei kasvatata talivilja, ei künta sisse enne 15. oktoobrit ega kasutata seal muid taimikut kahjustavaid mullaharimisviise.

(9) Lõikes 1 sätestatud nõuet ei kohaldata põllumajandusliku majapidamise kohta, kui:

1) üle 75 protsendil põllumaast kasvatatakse rohumaakultuure või muid looduslikke rohhtaimi, liblikõielisi kultuure, maad hoitakse kesas või kasutatakse nende kombinatsiooni;

2) üle 75 protsendil põllumajandusmaast on püsirohumaad;

3) põllumajandustootjad, kelle põllumaa ei ületa 10 hektarit;

4) põllumajandusliku majapidamise põllumajandusmaa asub vähemalt 50 protsenti ulatuses lisas 2 „Kohaliku omavalitsuse üksuste loetelu” nimetatud kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil.

(10) Põld loetakse lisas 2 nimetatud kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil asuvaks tingimuseel, et põllumassiiv, millel põld asub, on täies ulatuses lisas 2 nimetatud kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil.

(11) Lõiget 9 ei kohaldata põllumajandustootja suhtes, kes on võtnud strateegiakava ökoalade sekkumise kohustuse.

§ 6. Maastikuelemendid

(1) Säilitada tuleb 0,01 kuni 0,50 hektari suurune põllumaaga ümbritsetud loodusliku taimkattega põllusaar, kus võivad esineda põõsad, puud, kivid, karstiaugud, väikesed märgalad ja tiigid ning see maa-ala peab olema selgesti eristatav põllumaast.

(2) Säilitada tuleb minimaalselt 20 meetri pikkune ja maksimaalselt 30 meetri laiune metsasiil, mis vastab vähemalt ühele järgmisele tingimusele:

- 1) metsasiil on põllumaaga ümbritsetud ja sellest selgesti eristatav;
- 2) metsasiil puutub põllumassiivi piiriga kokku maksimaalselt 30 meetri ulatuses.

(3) Säilitada tuleb põllumaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev ning selgesti eristatav puude rida, mis on minimaalselt 0,01 hektari suurune ja 20 meetri pikkune ning kus iga 20 meetri peal kasvab vähemalt kolm puud.

(4) Säilitada tuleb põllumaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev ning selgesti eristatav puude või põõsastega hekk, mis on minimaalselt 0,01 hektari suurune ja 20 meetri pikkune ning maksimaalselt 10 meetri laiune. Heki pikkuse hulka arvestatakse kuni nelja meetri pikkused heki katkestused.

(5) Kui lõigetes 1–4 nimetatud maastikuelement rajatakse drenaaži maa-alale, tuleb selle rajamine kooskõlastada Põllumajandus- ja Toiduametiga.

(6) Säilitada tuleb:

- 1) kuni 12 meetri laiune eesvool ja kraav, mille mõlemad kaldad külgnevad põllumajandusmaaga;
- 2) eesvool ja kraav, mis koos selle serva ja põllu vahel oleva puittaimestikuga kaetud maaga kokku moodustab kuni 12 meetri laiuse maa-ala, mis külgneb mõlemalt poolt põllumajandusmaaga.

(7) Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev „Eesti maaelu arengukava 2007–2013”, „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” või strateegiakava maaparanduse investeringutoetuse abil rajatud puhastuslodu ja settebassein.

(8) Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev kiviaed, mille laius on vähemalt 0,30 meetrit ja kõrgus vähemalt 0,50 meetrit.

(9) Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev üksik puu, kivi, sealhulgas rahn või kivikülv, ja allikas, mis on kaitstav looduse üksikobjekt looduskaitseaduse § 4 tähenduses.

(10) Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev matusespaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee ja sild, mis on kinnismälestis muinsuskaitseaduse § 11 tähenduses.

(11) Säilitada tuleb põllumajandusmaaga ümbritsetud ja põllumajandusmaaga külgnev pärandkultuuriobjektina kaardistatud mälestuskivi, pärimustega allikas, puu, kivisild, kivitruup, munakivitee ja karjatanum.

§ 7. Hekkide ja puude lõikamise keeld ning meetmed invasiivsete taimeliikide vältimiseks

(1) Puude rea, heki või üksiku puu hoolduslõikus või pügamine on keelatud lindude pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal ning on lubatud alates 15. juulist.

(2) Põllumajandusmaal või sellega külgneval alal esinevast karuputke võõrliigist, mille kohta ei ole Maa-ametil andmeid, tuleb hiljemalt 31. maiks esitada lisas 3 „Karuputke võõrliigist teatamise vorm” toodud vormi kohane teatis Keskkonnaametile.

§ 8. Elupaikade ja liikide kaitse

(1) Maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord” § 4 lõikes 5 nimetatud keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet ei ole lubatud muuta.

(2) Maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord” § 4 lõike 5 punktides 2 ja 3 nimetatud keskkonnatundliku püsirohuma uuendamine ei ole lubatud.

(3) Maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord” § 4 lõike 5 punktis 1 nimetatud keskkonnatundliku püsirohuma uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Uuendamisest tuleb PRIA-t eelnevalt teavitada.

(4) Põllumajandustootja, kes on muutnud maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord” § 4 lõikes 5 nimetatud keskkonnatundliku püsirohuma kasutusotstarvet või nimetatud ala üles kündnud, peab püsirohuma tagasi rajama PRIA määratud tähtpäevaks.

§ 9. Kohustuslikud majandamisnõuded

Taotleja täidab lisa 1 esitatud kohustuslikke majandamisnõudeid.

§ 10. Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete ning kohustuslike majandamisnõuete kontrollimine

(1) Selles määruses sätestatud nõuetele vastavust kontrollib PRIA ning selles paragrahvis sätestatud juhul muu asutus.

(2) Paragrahvis 4 sätestatud nõuetele, lisa 1 esitatud kohustuslikele majandamisnõuetele 1–4 ning lisa 1 esitatud kohustuslike majandamisnõuete 7 ja 8 nõudele 5 vastavust kontrollib Keskkonnaamet.

(3) Lisa 1 esitatud kohustuslikele majandamisnõuetele 5, 6 ja 9–11 ning lisa 1 esitatud kohustuslike majandamisnõuete 7 ja 8 nõuetele 1–4, 6 ja 7 vastavust kontrollib Põllumajandus- ja Toiduamet.

§ 11. Rakendussätted

(1) 2023. aastal säilitab põllumajandustootja püsirohumaad pindala vähemalt ulatuses, mis on võrdne 2022. aastal esitatud kõikide pindalatoetuste ning „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” alusel antavate loomade pidamisega ja loomade heaolu soodustamisega seotud toetuste ühise taotluse alusel kindlaks määratud püsirohumaad pindalaga.

(2) Seda püsirohumaad, mille osas puudus 2022. aastal säilitamise kohustus, säilitab põllumajandustootja 2023. aastal vähemalt pindala ulatuses, mis on võrdne 2023. aasta ühisele taotlusele märgitud pindalaga.

(3) 2023. aastal võib põllumajandustootja määratleda § 5 lõike 1 punktis 1 nimetatud maa-ala tootmisest kõrvale jäetud maa-ala ka siis, kui neil kasvatatakse või toodetakse põllumajandustooteid, välja arvatud sojauba, mais ja lühikese raieringiga madalmets, ning kasutatakse taimekaitsevahendeid.

§ 12. Määruse jõustumine

(1) Määrus jõustub 1. jaanuaril 2023. a.

(2) Määruse § 3 lõiked 1, 2 ja 6–8 jõustuvad 1. jaanuaril 2024. a.

Urmas Kruuse
Maaeluminister

Marko Gorban
Kantsler

[Lisa 1 Kohustuslikud majandamisnõuded](#)

[Lisa 2 Kohaliku omavalitsuse üksuste loetelu](#)

[Lisa 3 Karuputke võõrliigist teatamise vorm](#)